ÜREYHUKUK

ANLAŞMALI BOŞANMA PROTOKOLÜNÜN ZORUNLU VE İHTİYARİ UNSURLARI

28.09.2021

Yazarlar: Sema Çelebi, Esra Ayaz

Anlaşmalı boşanmaya hükmedilebilmesi için eşlerin boşanmanın mali sonuçlarına ve çocuğun durumuna ilişkin bir anlaşmayı hâkimin onayına sunması ve bu anlaşmanın hâkim tarafından onaylanması gerekmektedir. Eşler arasında yapılan anlaşma kısaca, boşanmanın fer'i sonuçlarına ilişkin taraflarca düzenlenen ve hâkimin onay şartına bağlı özel hukuk sözleşmeleri olarak ifade edilebilir.

Anlaşma Protokolündeki zorunlu unsurlar boşanmanın **mali unsurları ve müşterek çocukların durumu** olarak ifade edilebilir. Mali unsurlar ise nafaka ve maddi – manevi tazminat konularını içerir. Müşterek çocukların durumu ise velayet ve şahsi münasebet konu başlıklarını içerisine almaktadır.

Anlaşmalı Boşanmanın Mali Unsurları Nelerdir?

Anlaşmalı boşanmanın mali unsurlarından biri yoksulluk, iştirak ve tedbir nafakası olarak türlere ayrılan nafaka konusudur.

Yoksulluk nafakası belirlenirken, eşlerden hangisine bu nafakanın verileceği, nafakanın miktarı, miktarın artış oranı, ne şekilde ve hangi aralıklarla ödeneceği gibi bilgilere yer verilmelidir. Yoksulluk nafakası için bir başlangıç tarihi belirtilmek zorunlu olmadığından, belirlenmemesi halinde başlangıç tarihi, boşanma davasının kesinleşmesi olarak esas alınır. Başlangıç tarihi gibi, bitiş tarihinin de belirtilmesi zorunlu değildir. "Yoksulluğa düşme" yeme, giyinme, barınma, sağlık, ulaşım, kültür, eğitim gibi bireyin maddi varlığını geliştirmek için zorunlu ve gerekli görülen harcamalarını karşılayacak düzeyde geliri olmayanların içerisine düştüğü durum olarak ifade edilebilir.

İştirak nafakasının amacı, ergin olmayan müşterek çocuğun sağlık, eğitim, barınma, giyim vb. giderlerine velayeti kendisinde bulunmayan eşin mali gücü oranında katılmasıdır. İştirak nafakasının miktarı, evliliğin tarafı olan anne ve babanın yaşam koşulları ve ödeme güçleri ile müşterek çocuğun ihtiyaçları birlikte dikkate alınarak belirlenecektir. Her ay peşin olarak ödenecek olan iştirak nafakasının gelecek yıllarda ne miktarda ödeneceğine ilişkin olarak da belirleme yapılmalıdır. Her bir çocuk için ayrı ayrı nafaka miktarının belirlenmesi gerektiği unutulmamalıdır.

Tedbir nafakası**,** boşanma davası sürerken eşlerden birinin yoksul duruma düşmesi sonucunda kişiye verilen nafaka türüdür. Anlaşmalı boşanma davaları genel olarak tek celsede sonuçlandığından tedbir nafakası uygulamasına gerek kalmamaktadır. Ancak kişiler hayat standartlarının değişeceğini ileri sürerek karşı taraftan tedbir nafakası talep edebilmektedir. Dava sonuçlandığında ise tedbir nafakası ödenmesi durumu ortadan kalkmaktadır. Tedbir nafakası talep eden kişinin dava süresince herhangi bir işte çalışmıyor olması da aranan şartlardan biridir.

Anlaşma metninde ilgili nafaka türü ve nafaka alacaklısı ayrı ayrı ve net bir şekilde belirlenmelidir. Nafaka miktarı belirlenirken dikkat edilen en önemli ölçüt, orantılılıktır. Nafaka talep eden kişinin zaruri ihtiyaçları ve talep edilen kişinin mali gücü arasındaki dengenin sağlanması elzemdir. Belirlenen miktar, TEFE/TÜFE, döviz artış kuru, altın fiyatları endeksine göre arttırılabilir.

Maddi ve manevi tazminata ilişkin tarafların anlaştığı hususlar anlaşmalı boşanma protokolü içerisinde yer almalıdır. Maddi ve manevi tazminat konusunda protokolde herhangi bir anlaşma yapmadan bu konudaki haklar saklı tutularak boşanma gerçekleştirilemez. Tarafların bu yönde talepleri varsa tazminat miktarının ve tazminatın ne zaman ifa edileceğinin belirlenmesi gereklidir. Ancak söz konusu tazminatların istenmesi zorunlu değildir. Anlaşmalı boşanma protokolünde, maddi veya manevi tazminata ilişkin bir maddenin zorunlu olmasına rağmen protokolde bulunmaması durumu, hâkimin; tarafların serbest iradeleri ile protokole eklemediklerine kanaat ettiği hallerde, protokolün geçerliliğini etkilememektedir.

Müşterek Çocukların Durumuna İlişkin Esaslar Nelerdir?

Çocukların velayeti, eşlerden birisine verilebileceği gibi, henüz bu konuda hukukumuzda yasal bir düzenleme yer almasa da eşler arasında da paylaştırılabilir. Çocuğun velayete sahip olmayan ana veya babası ile gerçekleştireceği kişisel görüşmeler anlaşmalı boşanma protokolünde düzenlenmesi gereken bir diğer husustur. Kişisel ilişkinin kapsamında, ilişkinin kurulacağı zaman dilimi, süresi, ilişkinin niteliği açık, net ve kesin bir şekilde yer almalıdır.

Tarafların çocuğun velayeti konusunda anlaşmaya varamamaları halinde anlaşmalı boşanmaya karar verilemez. Velayet hususundaki düzenlemeler hem davacının hem de davalının velayet hakkını kullanmasını kısıtlayan maddeler içermemelidir. Velayet kamu düzenini ilgilendirdiğinden hâkim çocuğun üstün menfaatine aykırı bir durum olması halinde protokol maddesi üzerinden değişikliğe gidebilecektir. Çocuk ile kişisel ilişki konusunda hâkim, protokolü uygun bulmazsa çocuğun üstün menfaatini göz önünde bulundurarak protokol üzerinde değişiklik talep edebilir. Ancak boşanmanın anlaşmalı bir şekilde gerçekleşebilmesi

için tarafların hâkimin değişiklik talebini onaylaması veya tarafların ileri süreceği bir düzenlemeyi hâkimin uygun bulması gerekir.

Anlaşmalı Boşanma Protokolünde İhtiyari Unsurlar Nelerdir?

Anlaşmalı şekilde boşanmak isteyen taraflar, kanuni sınırlamalar çerçevesinde, boşanma protokolü içerisine; mal rejimi tasfiyesini, müşterek çocuğun üçüncü kişiler ile olan kişisel ilişkisini, müşterek çocuğa yönelik bir bağışlama taahhüdünü vb. hususları düzenleyebilmektedirler. Eşlerin serbest iradeleri bu noktada etkili olmaktadır. Zorunlu olmayan hususlar da hâkiminin değerlendirmesine tabidir. Ancak, bu değerlendirme eşlerin serbest iradesinin varlığına yöneliktir, herhangi bir sebep araştırması yapılmamaktadır. Anlaşmalı boşanma protokolü için gereken zorunlu unsurların hâkimce kabul edilmesi durumunda, hâkimce onaylanmayan ihtiyari unsurlar değiştirilmek yahut kaldırılmak suretiyle anlaşmalı boşanma protokolünün geçerliliği korunabilmektedir.

35 YIL ÜREYHUKUK

ÜREYHUKUK

İsmail Paşa Sok. No: 77
34718 Koşuyolu, Kadıköy/İstanbul
Tel : +90 0216 327 27 00 pbx
Faks : +90 0216 327 27 44
https://www.urey.av.tr

Bu bilgi notu ve varsa ekleri, sadece bilgilendirme amacıyla tarafınızla paylaşılmıştır. Bu bilgi notu, uygun yasal tavsiye olmaksızın herhangi bir özel durumda veya somut olayda uygulanmamalıdır. Bu bilgi notu, diğer internet adreslerinin linklerini içerebilir, ÜreyhukuK kendisine ait olmayan web sitelerinden hiçbir şekilde sorumlu değildir ve herhangi bir web sitesi ile ilgili bilgileri, içeriği, sunumu veya doğruluğu onaylamaz, açık veya zımni herhangi bir garanti vermez. Bu bilgi notunun telif hakları ÜreyhukuK'a ait olup işbu bilgi notu ÜreyhukuK'un önceden yazılı izni olmaksızın çoğaltılamaz, çevrilemez ve değiştirilemez.